-3-

781

T.C.
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü

7/3698

Sayı : B.14.0.TGM.0.12.00.02/315-0
Konu :

29.03.01* 3290

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlığa muhatap 28.02.2001 tarihli ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/3698-9156/21856 sayılı yazınız.

Balıkesir Milletvekili Sayın İlyas YILMAZYILDIZ'ın zeytin ve zeytinyağının sorunlarıyla ilgili Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılması isteğiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verdiği 16.02.2001 tarihli yazılı soru önergesine ilişkin cevaplar aşağıdadır.

1. 16.06.2000 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkında Kanun uyarınca, özerk bir yapıya kavuşması için öngörülen 4 yıllık geçiş süreci başlamış olup, birlikler bu ve bundan sonraki dönemlerde serbest piyasa koşullarına göre faaliyet göstereceklerdir.

Buna rağmen Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Kooperatifleri Birliği sezon başında zeytinyağı piyasa fiyatları 850.000TL/Kg olduğu halde 5 asit ham zeytinyağına 990.000 TL/Kg fiyat açıklayarak alımlarına başlamış, ancak bu fiyattan hiç alım yapmayarak fiyatını üreticiyi desteklemek için 1.030.000 TL/Kg'a çıkarmıştır. Birlik 20.03.2001 tarihi itibariyle 41 Trilyon 704 Milyar TL bedelinde 33.370 Ton ürün alımında bulunmuştur.

Tariş'in uyguladığı yüksek alım fiyatları, piyasa fiyatlarının artması yönünde büyük bir etki yapmıştır. Destekleme primine ait tebliğde, primin 01.10.2001 tarihinden önce yapılacak satışlar için geçerli olacağının belirtilmesi ile de üreticinin satış baskısı altında kalması önlenerek, ürününü uzun bir zaman sürecinde stoklayabilmesi imkanı getirilmiş olup, üreticinin düşük piyasa fiyatlarına olan direnci de artırılmıştır. Ege zeytin ve Zeytinyağı İhracatçılar Birliğinden alınan bilgilere göre, üreticinin zeytinyağı fiyatlarının yükselebileceği şeklinde bir beklentiye de girerek, ürününü daha pahalıya satabilmek için tanklarla stokladıkları anlaşılmaktadır.

7/3698 - 4.

284

T.C.
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü

2. Tarişçe yapılan anketler sonucunda elde edilen zeytinyağı maliyeti 1.000.888 TL/Kg'dır. Destekleme primi hesaplamalarında zeytinyağı maliyeti 1.050.000 TL/Kg olarak dikkate alınmıştır.

Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliğinin ortalama alım fiyatının 1.250.000 TL/Kg olduğu ve 28 Cent/Kg'lık destekleme priminin (Dolar döviz kuru 1.000.000 TL olarak alınmıştır.) bu gün itibariyle 280.000 TL/ Kg'a isabet ettiği göz önüne alındığında, üreticinin eline kilogram başına toplam 1.530.000 TL geçebilmektedir. Bu miktar ile üreticiye maliyetinin üzerinde % 45 geçim payı sağlanabilmektedir. Döviz kurundaki artışlar ile anılan tutarın daha da büyüyeceği anlaşılmaktadır.

1998/1999 üretim sezonunda Bakanlığımızın yoğun çalışmaları ve girişimleri sonucunda, zeytinyağının prim kapsamına alınması sağlanmıştır. 1999 yılında zeytinyağı satışları karşılığında 42.058 üreticinin 87.163.630 Kg ürününe kilogram başına 40 Cent olmak üzere, toplam 34 Milyon 865 Bin ABD Doları karşılığı 16 Trilyon 485 Milyar TL destekleme primi ödenmiştir. Zeytinyağı üretimine prim verilmesi; üreticinin gelirini, üretim miktar ve kalitesini artırmakla kalmamış, üretimin kayıt altına alınmasını da sağlamıştır.

Bu sezon zeytinyağı ürününde var yılı yaşanmakta olup, elde edilen ürünün kalitesi de oldukça iyidir. Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği'nin ürün alımları geçen yıllardan farklı olarak % 50 yemeklik zeytinyağı, % 50 rafinajlık zeytinyağı olarak gerçekleşmektedir.

Zeytinyağı ülkemizin önemli ihraç ürünlerinden biridir. Prim uygulamasının üreticide yarattığı olumlu etkilerin yanında, sanayici ve tüccara da ucuz girdi sağlanarak, dünya pazarlarında rekabet etme imkanı yaratılmıştır. 1998/1999 üretim sezonunda zeytinyağı ihracatı rekor bir seviyeye ulaşarak, 105.000 Ton zeytinyağı ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımızca aynı gerekçeler gözetilerek bu üretim sezonunda da zeytinyağının prim kapsamına alınması, üreticiye destekleme primi ödenmesi için çalışmalar yapılmış ve Tarımda Yeniden Yapılandırma ve Destekleme Kurulunun gündemine alınması sağlanmıştır.

Bu sezon zeytinyağı üretiminin yüksek olmasına rağmen,(Tahmini rekolte 180.000 Ton) Hazine imkanları, üretici maliyetleri ve dünya fiyatları göz önüne alınarak; 2000 yılı ürünü için zeytinyağı üreticilerine kilogramda 28 Cent destekleme primi ödenmesine söz konusu Kurulca 31.08.2000 tarihinde karar verilmiştir. İlgili Bakanlıklarca uygulama tebliğleri hazırlanmış ve 02.02.2001 tarih ve 24306 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Tebliğ uyarınca, prim ödemesinden faydalanabilmek için zeytinyağı üreticilerinin üretim miktarlarını gösteren belgeler ile 31.05.2001 tarihine kadar ve bu tarihten sonra yapılan zeytinyağı satışlarına ait belgeler ile de en geç 01.10.2001 tarihine kadar ilgili mercilere baş vurmaları gerekmektedir. Zeytinyağı satışlarına ait başvuruların Zeytinyağı Prim Uygulaması İlçe Komisyonlarına yapılmasını müteakip priminin üreticiye ödenmesi sağlanacaktır. Bu yıl destekleme primlerinin üreticinin mağduriyetinin önlenebilmesi için daha erken ödenmesi planlanmaktadır.

7/3698 -5- 285

T.C.
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü

3. Bakanlığımızca Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği'ne sağlanan ürün alım kredilerinin, iç piyasa fiyatlarını ve ihracatı olumsuz yönde etkilememesi için, dökme zeytinyağı ihracatının büyük bir bölümünü gerçekleştirdiğimiz AB'nde zeytinyağı üretimi ve fiyatları yakından takip edilmektedir.

İspanya'da üretimin 1.050.000 Ton civarında gerçekleşeceği tahmin edilmekte olup, zeytinyağı kalitesinin geçen yıllara oranla düşerek, lampant(rafinajlık zeytinyağı) üretiminin arttığı ve yemeklik zeytinyağı (extra virgin) zeytinyağı üretimin ise düştüğü gözlemlenmektedir. AB'de diğer bir zeytinyağı üreticisi, tüketicisi ve ihracatçısı ülke de İtalya'dır. Bu ülkede bu sezon bir arz eksikliği yaşanmaktadır. İtalya'da iç piyasa fiyatları İspanya fiyatlarından yüksektir.

İspanya'da üretimin yüksek olmasına rağmen kalitenin düşük olması ve İtalya'da zeytinyağı arzının talebi karşılayamadığı için, AB'nin bu sezon dahilde işleme rejimi çerçevesinde önemli miktarda zeytinyağı ithalatı yapması ihtimali ortaya çıkmaktadır. Bu durumda AB'nin ülkemizden ithalat talebi daha çok yemeklik zeytinyağlarında olabilecektir.

Ülkemizde Mart 2001 tarihinde uygulanmaya başlanan dalgalı kur sistemiyle, ülke genelinde yapılacak ihracatın ve dolayısıyla zeytinyağı ihracatının da olumlu yönde etkilenmesi beklenmektedir.

Fındık iç tüketiminin artırılması için Dış Ticaret Müsteşarlığı koordinatörlüğünde yapılan reklam ve promosyon çalışmalarının finansman ihtiyacını ihracatçı birlikleri karşılamakta olup, zeytinyağı için de ihracatçı birliklerinin talep etmesi halinde bu şekilde çalışmalarda bulunulmasına Bakanlığımızca olumlu bakılmaktadır.

Ayrıca 9-10 Ekim 2000 tarihlerinde Bakanlığımızın katılımlarıyla gerçekleştirilen ve Edremit'te toplanan Zeytin ve Zeytinyağı Danışma Kurulu toplantısında, iç tüketimimizin zeytinyağı üreten bölgelerimiz haricinde de artırılması konusu ele alınarak, zeytinyağının yazılı ve görsel basın aracılığıyla ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu, Silahlı Kuvvetler gibi kamu kurumlarına yönelik tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi, AB'den gümrüksüz ithalat kotası istenmesi ve dış pazarda özellikle ABD, Kanada, Japonya, Avustralya ve Çin'e yönelik tanıtım programları düzenlenmesi kararlaştırılmış olup, Kurul faaliyetlerine devam etmektedir.

Zeytincilikte yeni tekniklerin gelişmesi için düzenlenen kurslardan, zeytin ve zeytinyağının kalitesinin artırılması ve standartlarının oluşturulması ile bu ürünlere ilişkin uluslararası promosyon faaliyetlerinden yararlanabilmek için 1998 yılında ayrıldığımız Uluslararası Zeytinyağı Konseyi'ne tekrar üye olunması hakkında Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliğinin talebi Bakanlığımızca da olumlu karşılanarak, konu Dış İşleri Bakanlığı'na bildirilmiştir.

4. Sezon başında Bakanlığımızın üst düzey yetkililerinin de katılımlarıyla gerçekleştirilen 1. Zeytin ve Zeytinyağı Danışma Kurulu toplantısında zeytinliklerin bakımının yapılması ve üreticilerin haklarının korunması konularında;

- Zeytin üretimine yönelik bölgeler bazında rekolte tahmin komisyonları marifetiyle, Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsünde bir veri tabanı oluşturulması, bölgeler itibariyle çeşit seleksiyonu ve adaptasyon çalışmaları ile uygun standart zeytin çeşitlerinin tespit edilmesi,

7/3698 -E 286

T.C.
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI
Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü

- Fidan üretimi ile ilgili olarak halen yürürlükte olan mevzuatın ıslah edilmesi,

-Zeytin ve zeytinyağı standartları ile ilgili çalışmaların AB normları esasları dahilinde hızlandırılması,

-Üreticilerin zeytin ile ilgili hastalık ve zararlılar ve hasatın, periyodisiteyi artırmayacak tekniklerle yapılması konusunda üreticilerin eğitimine devam edilmesi,

şeklinde kararlar alınarak Aydın Ziraat Odası Başkanlığında, Tariş ve Ege İhracatçılar Birliği temsilcilerinden oluşan bir izleme komitesi oluşturulmuştur. Komite çalışmalarına devam etmektedir.

Diğer taraftan zeytinde önemli kalite kayıplarına neden olan zeytin sineğine karşı yapılan mücadelenin önümüzdeki sezonlarda da sürdürülebilmesi için Körfez Zeytin Hastalık Ve Zararlıları İle Mücadele Birliği'nin finansman sıkıntılarının giderilmesine yönelik ilgili kamu kurumları nezdinde gerekli girişimlere devam edilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Ahmet Kenan TANRIKULU
Sanayi ve Ticaret Bakanı